

Sisältö

1	Tervetuloa Linuxin käyttäjäksi	1
1.1	Ympäristöasiaa	2
1.2	Juurta jaksan	5
1.3	Lopetus	9
1.4	Tekstimoodista	11
1.5	X-ikkunointijärjestelmä	12
1.6	Uusi minäsi	14
1.7	Alasajaminen	22
1.8	Käynnistyslevyke ja muita tarinoita	25
1.9	Hyödyllistä tietoa, man	28
1.10	Mikä on vikasietotila?	31
2	Olet tässä	35
2.1	Sijainnin näyttö pwd:n avulla	35
2.2	Paikasta toiseen: cd	37
2.3	Hakemistojen katselu ls-komennolla	43
2.4	Laajempi näkymä tiedostojärjestelmään	50
2.5	”Ruudun putsaus”	53
2.6	Catin käyttö	54
2.7	Uudelleenohjauksen käyttö	55
2.8	Vakiotulosteen ohjaus tiedoston jatkoksi	59
2.9	Vakiosyötteen uudelleenohjaus	60
2.10	Putket	61
2.11	Komentojen ketjuttaminen	62
2.12	Tiedostojen omistajuus ja käyttöoikeudet	63

2.13	Leikkiä chmodin numeroilla	71
3	Tiedostojen ja hakemistojen hallinta	75
3.1	Tulkkivalikoimaa	76
3.2	Tiedostojen ja hakemistojen paikallistaminen	78
3.3	Komentohistoria ja sarkaintäydennys	79
3.4	Tiedostotyyppien tunnistaminen ja niillä työskentely	80
3.5	Tiedostojen ja hakemistojen kopioiminen, siirtäminen ja uudelleennimeäminen	87
4	K Työpöytäympäristö	93
4.1	Esiversiosta	93
4.2	Esittely	94
4.3	Aloitus	100
4.4	Kaikki työpöydistäsi	108
4.5	KDE:n muokkaaminen: KDE:n ohjauskeskus	116
4.6	Ohjeita ja vihjeitä päivittäisiin tehtäviin	121
4.7	Usein kysyttyjä kysymyksiä KDE:stä	123
5	KDEBASE – KDE:n perussovellukset	125
5.1	KDE:n ohjauskeskus - ympäristö	127
5.2	KDE:n ohjauskeskus - ääni	129
5.3	KDE:n ohjauskeskus - näytön asetukset	131
5.4	KDE:n ohjauskeskus - tietoja	143
5.5	KDE:n ohjauskeskus - syöttölaitteiden asetukset	156
5.6	KDE:n ohjauskeskus - näppäimet	160
5.7	KDE:n ohjauskeskus - KFM	164
5.8	KDE:n ohjauskeskus - paneelin asetukset	179
5.9	KDE:n ohjauskeskus - KWM	184
5.10	KDE:n ohjauskeskus - Kieli	196
5.11	KDE:n ohjauskeskus - Samban tila	198
5.12	KDE:n ohjauskeskus - järjestelmä-äänät	200
5.13	KDE:n ohjauskeskus - Teemanhallinta	202
5.14	KDE-levyselain	207
5.15	KDE Display Manager (KDM)	214
5.16	KFind-käsikirja	221
5.17	KFM:n käsikirja	229

5.18	KMenuedit-käsikirja	242
5.19	KPager-käsikirja	247
5.20	KPaneelin käsikirja	251
5.21	K Window Managerin käsikirja	259
5.22	Käsikirja kansainvälisestä näppäimistöstä	270
5.23	Konsole-käsikirja	280
6	KDEGAMES – KDE:n peliohjelmat	285
6.1	KAbalone-käsikirja	287
6.2	KAsteroids-käsikirja	292
6.3	KBlackBox-käsikirja	293
6.4	KMahjongg-käsikirja	298
6.5	KMines-käsikirja	299
6.6	Konquest-käsikirja	301
6.7	KPat-käsikirja	304
6.8	KPoker-käsikirja	313
6.9	KReversi-käsikirja	315
6.10	KSAME-käsikirja	318
6.11	KShisen-käsikirja	320
6.12	KSirtet-käsikirja	322
6.13	KSmiletris-käsikirja	324
6.14	KSnake-käsikirja	326
6.15	KSokoban-käsikirja	329
6.16	KSpaceduel-käsikirja	332
6.17	KTuberling-käsikirja	335
6.18	KJumpingCube-käsikirja	339
6.19	KTron-käsikirja	340
7	KDEGRAPHICS – KDE:n grafiikkaohjelmat	343
7.1	KFax-käsikirja	345
7.2	KDE-kuvakemuokkainkäsikirja	351
7.3	KGhostview-käsikirja	357
7.4	KSnapshot-käsikirja	366
8	KDEMULTIMEDIA – KDE:n multimediaohjelmat	369

8.1	KMedia-käsikirja	371
8.2	KMid-käsikirja	374
8.3	KMidi-käsikirja	386
8.4	KMix-käsikirja	395
8.5	Kscd-käsikirja	400
9	KDENETWORK – verkko-ohjelmat	415
9.1	Knu-käsikirja	417
9.2	Kppp:n käsikirja	425
9.3	ktalkd-käsikirja	455
9.4	Caitoo-käsikirja	460
9.5	KOrn-käsikirja	474
9.6	KArchie-käsikirja	477
9.7	KBiff-käsikirja	480
9.8	Kmail-käsikirja	487
10	KDEUTILS – KDE:n apuohjelmat	509
10.1	KCalc-käsikirja	511
10.2	KEditin käsikirja	519
10.3	KDE Levykkeenalustaja -käsikirja	524
10.4	KLpq-käsikirja	527
10.5	kpm-käsikirja	530
10.6	KTop-käsikirja	539
10.7	KWrite-käsikirja	545
10.8	Ark-käsikirja	551
10.9	KDE:n ajanhallintaohjelman käsikirja	554
11	KDEADMIN – KDE-ohjelmat järjestelmähallintaan	557
11.1	Kuser-käsikirja	559
11.2	Kpackage-käsikirja	565
11.3	KDat-käsikirja	575
11.4	KSysV-käsikirja	579
A	Oheislevyn käyttö	587
	Hakemisto	589

Alkusanat

Linux on saavuttanut viime aikoina runsaasti huomiota ATK-alan lehdissä ja jopa yleislehdissäkin. Tämän huomion ja sitä seuranneen suosion ansiosta Linuxia käyttää yhä useammin uusi käyttäjä.

Jos olet eräs näistä Linuxin lukuisista uusista käyttäjistä, tämä kirja on juuri sinulle tarkoitettu.

Tästä kirjasta löydät arvokkaita neuvoja uuden ympäristön tehokkaaseen hyödyntämiseen ja opit perusteet miten nykyaikainen Linux, kuten IT Linux, toimii. Tämä kirja pysyttelee kuitenkin perusteissa ja jokapäiväisessä käytössä, järjestelmän hallintaan esimerkiksi on muita ja erityyppisiä kirjoja.

Onko sinulla muu Linuxin levitysversio kuin IT Linux?

Ei hätää. Tämä kirja on pyritty tekemään mahdollisimman riippumattomaksi levitysversiosta. Kirjan alkuosa liikkuu niin yleisellä tasolla, että hyvin harvoin on vaaraa, että sinun levitysversioidi poikkeaisi IT Linuxista. Kirjan loppuosa taas on alkuaankin tehty vain KDE:n dokumentoinniksi. KDE:tä voidaan käyttää jopa muissa Unixeissa, kuten Solaris, HP-UX, BSD jne.

Jos sinun Linux-levitysversioidi ei jostain syystä käynnisty KDE:n työpöydälle automaattisesti tai `startx`-komennon kautta, voit antaa seuraavat komennot:

```
cd
cp .xinitrc .xinitrc.bk
echo startkde > .xinitrc
```

Toinen komennonnoista antaa ehkä virheilmoituksen, mutta siitä ei ole haittaa. Tämän jälkeen, kun käynnistät X:n uudelleen, pitäisi KDE:n käynnistyä. Käyttämäsi Linuxin levitysversio tarjoaa ehkä toisen tavan vaihtaa työpöytäympäristöä tai ikkunamanageria ja voit aivan hyvin käyttää sitä. `.xinitrc`-tiedoston käytön pitäisi toimia kuitenkin kaikissa levitysversioissa. Edellytys tietysti on, että olet asentanut KDE:n.

Tämän kirjan sisällöstä

Tämä kirja pohjautuu osittain teokseen Red Hat Linux Getting Started Guide samaan tapaan

kuin IT Linux pohjautuu Red Hat Linuxiin. Olemme kuitenkin tehneet useita muutoksia, jotta kirja soveltuisi paremmin suomenkielisille IT Linuxin käyttäjille.

Kirjoitushetkellä KDE on tuettu kattavasti 32 eri kielellä, kun taas GNOME, joka oli Red Hatin valinta, on tuettu vain englanniksi ja melko hyvin myös espanjaksi. Esimerkiksi suomi on hyvin heikosti tuettu. Noin 20 % ohjelmien valikkoteksteistä on käännetty, mutta ne on ripoteltu sinne tänne ja näet harvoin ikkunaa, joka olisi yksikielinen. Kokonaisvaikutelma on jossain katastrofialueen ja huumorin välimaastossa. Jos käytät mieluiten englantia tai espanjaa, voit pitää GNOME:sta, mutta GNOME ei selvästikään ole vielä valmis monikielisen Linuxin käyttöliittymäksi.

Joten GNOME:n sijasta tämän kirjan jälkimmäinen osa tutustuttaa sinut KDE:n käyttöön. Kirja on jaettu kahteen osaan.

- **Aloittelijan opas IT Linuxin käyttöön**
- **KDE:n dokumentointi**

Aluksi tutustumme IT Linux järjestelmään...

Aloittelijan opas Linuxin käyttöön

Pelottaako sinua termit, kuten *pääkäyttäjä* ja *käyttäjätunnus*? Seuraava luku on juuri sinulle!

Kirjan alkuosa, "Aloittelijan opas", auttaa sinua saamaan käsitystä Linuxin perusteista – alkaen uuden käyttäjätunnuksen luonnista aina tiedostojen käsittelyyn komentoriviltä.

Luku 1, *Tervetuloa Linuxin käyttäjäksi* Opit, miten luot oman käyttäjätunnuksen ja maksimoit järjestelmän tietoturvan. Opit myös, miten järjestelmä suljetaan, miten teet käynnistyslevykkeet ja paljon muuta.

Luku 2, *Olet tässä* Opit miten liikut järjestelmässä komentokehoteella, miten käytät ja yhdistelet komentoja.

Luku 3, *Tiedostojen ja hakemistojen hallinta* Opit lisää tehokkaasta *komentotulkista*, miten säästät aikaa ja vaivaa komentoja kirjoitettaessa sekä, miten uudelleennimetään, kopioidaan, tuhotaan ja siirretään tiedostoja ja hakemistoja.

KDE:n dokumentointi

KDE:n dokumentointi tutustuttaa sinut IT Linuxin graafiseen käyttöliittymään ja sen ohjelmiin. Kirjoittajina on KDE:n dokumentointitiimi ja käytännössä usein itse ohjelmien kirjoittajat ovat myös käyttöohjeiden kirjoittajina.

Lukujen nimet ovat samat kuin ohjelmapakettitiedostojen perusosa. Tästä voi olla hyötyä, kun ihmettelet, miksi esimerkiksi Kfax ei ole asennettuna. Se on luontevasti osa KDEGRAPHICS-pakettia ja sinulla ei todennäköisesti ole sitä. Toinen hyöty on, että KDE-ohjelmien ryhmittely paketteihin on selkeä ja löydät oikean kohdan kirjassa helpommin.

- Luvussa **K Työpöytäympäristö** on yleiskatsaus KDE:n ominaisuuksiin ja käyttöön. Vaikka tämän luvun käsittelemät asiat on myöhemmissä luvuissa käsitelty tarkemmin, laajemmin ja ajanmukaisemmin, on yleiskatsaus silti hyvä aloituspiste. Sen luettuasi osaat etsiä helpommin tarvitsemiasi lisätietoja myöhemmistä luvuista eikä sinun tarvitse välttämättä lukea koko KDE:n dokumentointia.
- **KDEBASE** sisältää KDE:n perussovellukset. Myös tämä luku käsittelee paljon KDE:n yleistä toiminnallisuutta ja sen takia se on sijoitettukin kirjan alkupuolelle. Jos haluat esimerkiksi muuttaa työpöydän ulkonäköä tai muita asetuksia, löytyy KDE:n Ohjauskeskuksen kautta suuri määrä asetuksia. Toinen hyvin tärkeä luku on KFM:ää, KDE:n tiedostoselainta käsittelevä luku. KFM on paljon muutakin kuin pelkkä tiedostoselain, se on myös keskeinen osa KDE-työpöytää ja toimii se myös WWW-selaimenakin.
- Luku **KDEGRAPHICS** sisältää grafiikkaohjelmien ohjeet.
- Luvun **KDEMULTIMEDIA** aiheena on musiikin kuunteluun tarkoitettut ohjelmat.
- Luvussa **KDENETWORK** aiheena on pelkästään verkkoon ja erityisesti Internetiin liittyvät ohjelmat.
- **KDEUTILS** on kokoelma pieniä apuohjelmia.
- Luku **KDEADMIN** on tarkoitettu järjestelmän ylläpitäjän luettavaksi, mutta koska useimmiten käyttäjä on myös ylläpitäjä, on tämä luku hyvä lukea jokaisen. Luvussa käsiteltävät ohjelmat ovat kuitenkin KDE-ohjelmien tapaan helppokäyttöisiä.

Löydät lisää tietoja ja linkkejä muihin tietolähteisiin KDE:stä KDE:n virallisesta WWW-palvelimesta osoitteessa:

<http://www.kde.org/>.

Lisää luvassa

Linuxin kehittyessä kehitty myös tuki IT Linuxille. Tämä kirja on osa tuota tukea ja kehitystä. Seuraavissa painoksissa voit odottaa löytäväsi vielä enemmän tärkeitä tietoja, miten saat mahdollisimman paljon irti IT Linuxista.

Tuhannet kiitokset

Tämä kirja on useiden ihmisten työn tulos. Suurimman työn on tehnyt KDE:n kehitys- ja dokumentointitiimi. Myös Red Hat Software on tehnyt osan alkuperäismateriaalista.

Ja tietysti on mainittava Linus Torvalds sekä tuhannet Linuxin ja Linux-ohjelmien kehittäjät ympäri maailmaa. Linux on loppujen lopuksi heidän käyttäjärjestelmänsä ja se on mahtava!

Raimo Koski